

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 246/2023-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Mgr. Miroslavom Tokarčíkom, advokátom, Dolné Bašty 2, Trnava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 6T/1/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 6T/1/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **ukladá** zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia **442,38 eur** na účet jeho ustanoveného právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť trovy právneho zastúpenia **442,38 eur** na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. novembra 2022 a doplnenou 4. septembra 2023 jeho ustanoveným právny zástupcom domáha konštatovania porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto

rozhodnutia, formulovania príkazu všeobecnému súdu konať v jeho veci bez zbytočných prietáhov a tiež priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, ako aj priznania náhrady trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľovi je pred okresným súdom vedené trestné konanie pod sp. zn. 6T/1/2013. V predmetnom konaní v roku 2013 okresný súd dvakrát rozhodol odsudzujúcimi rozsudkami, ktoré boli zrušené odvolacím súdom. Po zrušení v poradí druhého rozsudku bol spis vrátený okresnému súdu 7. februára 2014. Okresný súd rozhodol vo veci (opäť odsudzujúcim rozsudkom) až po podaní ústavnej sťažnosti (8. februára 2023). Rozsudok napadol sťažovateľ odvolaním, o ktorom nebolo do predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti veľmi stručne namietal, že trestné konanie trvá už bezmála desať rokov, čo vníma ako zbytočné prietahy v označenom konaní. Ustanovený právny zástupca sťažovateľa v doplnení ústavnej sťažnosti predostrel podrobný chronologický prehľad úkonov realizovaných v trestnej veci sťažovateľa, zdôraznil, že nadriadeným súdom boli zrušené dva predchádzajúce prvostupňové rozsudky okresného súdu, a súčasne dôvodil, že v posudzovanej veci došlo k opakovaným zmenám v zložení konajúceho senátu, čo negatívne poznačilo plynulosť dotknutého konania. Takisto argumentoval, že posudzovanú trestnú vec sťažovateľa nemožno považovať za právne a ani skutkovo zložitú, sťažovateľ podľa jeho vyjadrenia svojím správaním k zbytočnému predĺženiu konania nijako neprispel, naopak, bol to samotný okresný súd, ktorý svojou nečinnosťou a neefektívnym postupom spôsobil neúmerné predĺženie vedeného trestného konania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

4. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 246/2023-23 z 10. mája 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu a zároveň vyhovel jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

5. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 27. septembra 2023 vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a k ďalším súvisiacim špecifikovaným okolnostiam.

6. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1SprV/777/2023 zo 17. októbra 2023, ktoré obsahovalo podrobný chronologický prehľad jednotlivých úkonov vykonaných v posudzovanej veci. V rámci uvedeného prehľadu predseda okresného súdu takisto poukázal na to, že po prijatí posledného prvostupňového rozsudku okresného súdu nastali komplikácie pri doručovaní odvolaní jednotlivých obžalovaných, keďže jeden z nich sa dlhodobo zdržiava a pracuje v zahraničí, a tiež obhajcovia obžalovaných odôvodnenie odvolaní nepredložili okresnému súdu v určených lehotách. V podaní tiež dôvodil, že k zbytočnému predĺženiu konania prispel práve sťažovateľ, ktorý sa po prepustení z väzby nedostavoval na určené termíny hlavného pojednávania, čo napokon viedlo k potrebe vydania príkazu na jeho zatknutie a rovnako tomu bolo

aj v prípade druhého spoluobžalovaného. Takisto poukázal na podľa jeho názoru objektívnu okolnosť nepričítateľnú na vrub okresnému súdu, a to potrebu opätovného naštudovania spisového materiálu pri zmenách v zložení konajúceho senátu a v neposlednom rade na personálne poddimenzovaný stav okresného súdu. Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti predseda okresného súdu navrhol „*nevydať požadovaný nález*“ a tiež dodal, že sťažovateľom požadovanú výšku finančného zadosťučinenia považuje za zjavne neprimeranú, svedčiacu o jedinom úmysle ústavnej sťažnosti sťažovateľa, a to úmysle získať finančný prospech. V závere formuloval svoje kladné stanovisko k upusteniu od ústneho pojednávania v konaní pred ústavným súdom.

7. Právny zástupca sťažovateľa možnosť vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu nevyužil.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný súd“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a súvisiaceho spisového materiálu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle ustálenej judikatúry (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o otázku predmetu namietaného konania, ktoré sa týka vyšet'rovania trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi, ústavný súd je po preskúmaní obsahu spisového materiálu toho názoru, že predmetnú vec nemožno považovať za právne zložitú, keďže ide o vyšet'rovanie, možno povedať, štandardnej trestnej činnosti. Z hľadiska skutkovej stránky možno posudzovanú vec vyhodnotiť ako čiastočne zložitú, a to s prihliadnutím na prítomnosť cudzieho prvku v konaní, a to dlhodobý pobyt jedného zo spoluobžalovaných v zahraničí. Pokiaľ ide o predmet konania, ústavný súd súčasne poukazuje na to, že konania v trestných veciach, akým je aj vec sťažovateľov, štandardná rozhodovacia činnosť ústavného súdu reflektujúca na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zaradzuje medzi privilegované konania, ktoré majú byť vedené s osobitnou rýchlosťou (napr. II. ÚS 287/2019, II. ÚS 93/2022).

11. Ústavný súd sa po preskúmaní spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania stotožnil s časťou argumentácie okresného súdu, keďže zistil veľmi závažné okolnosti pričítateľné práve na vrub sťažovateľovi, ktoré mali výrazne negatívny vplyv na plynulosť postupu konania. Išlo o početné prípady neprítomnosti sťažovateľa alebo jeho obhajcu na termínoch hlavného pojednávania (ospravedlnené aj neospravedlnené) a tiež iné okolnosti, pre ktoré muselo byť pojednávanie odročené na nový termín. Konkrétne išlo o tieto prípady: termín pojednávania určený

na 29. september 2014 bol odročený z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa pre kolíziu pojednávania na 28. október 2014; termín pojednávania určený na 25. november 2014 bol odročený pre neprítomnosť obhajcu sťažovateľa z dôvodu potvrdenej práceneschopnosti na 18. december 2014; termín pojednávania určený na 18. december 2014 bol odročený aj z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa pre kolíziu pojednávania na 20. január 2015; termín pojednávania určený na 20. január 2015 bol odročený na 26. február 2015, a to z dôvodu, že na ňom sťažovateľ oznámil, že vypovedáva plnú moc obhajcovi prítomnému na tomto termíne pojednávania; termín pojednávania určený na 13. august 2015 bol odročený na 5. november 2015, a to aj z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa pre potvrdenú práceneschopnosť; termín pojednávania určený na 5. november 2015 bol odročený na 16. február 2016, a to pre neprítomnosť obhajcu sťažovateľa s odkazom na kolíziu pojednávania; termín pojednávania určený na 10. október 2017 bol odročený na 14. december 2017, a to pre neprítomnosť sťažovateľa, ktorý neprevzal zásielku (predvolanie) v odbernej lehote; termín pojednávania určený na 16. marec 2018 bol odročený na 29. máj 2018, a to aj pre neprítomnosť sťažovateľa, ktorý neprevzal zásielku (predvolanie) v odbernej lehote; termín pojednávania určený na 11. september 2018 bol odročený na 22. november 2018, a to aj pre neprítomnosť sťažovateľa, ktorá bola ospravedlnená jeho potvrdenou práceneschopnosťou; okresný súd vydal na sťažovateľa 20. februára 2019 príkaz na zatknutie s odôvodnením, že sťažovateľ po prepustení z väzby neplnil podmienky probačného dohľadu, nepreberal súdne zásielky a nezúčastňoval sa termínov hlavného pojednávania; termín pojednávania určený na 12. marec 2019 bol odročený na neurčito, a to aj pre neprítomnosť sťažovateľa, ktorého obhajca oznámil, že sťažovateľ žiada vykonať hlavné pojednanie v jeho neprítomnosti, no žiadosť doručí neskôr. Ústavný súd na uvedenom mieste pre úplnosť dodáva, že k zbytočnému predĺženiu konania prispeli v početných prípadoch (ospravedlnenými i neospravedlnenými neprítomnosťami na termínoch hlavného pojednávania) aj spoluobžalovaní sťažovateľa. V kontexte prezentovaných informácií ústavný súd poznamenáva, že z povahy trestného konania ovládaného zásadou prezumpcie nevinoty vyplýva, že od obvineného nemožno očakávať, že bude iniciatívne v každom smere spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom. V tejto súvislosti však už v minulosti ústavný súd zhodne s judikatúrou ESĽP uviedol, že konajúci súd nemôže byť zodpovedný za prieťahy v konaní vzniknuté snahou obžalovaného čo možno najviac oddialiť konečné rozhodnutie vo veci, či už zneužívaním svojich procesných práv alebo inými prostriedkami (napr. neúčast' na pojednávani, resp. iné obštrukcie majúce za cieľ zmariť nariadené pojednanie) [pozri Lammi proti Fínsku z 15. 11. 2005, č. 53835/00; III. ÚS 85/2017; II. ÚS 329/2021].

12. Ústavný súd sa napokon zaoberal aj hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní a po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania dospel k čiastkovému záveru, že je priebeh konania pred okresným súdom poznačený obdobiami neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu a tiež jeho neefektívnym postupom.

13. Ústavný súd po preskúmaní obsahu súdneho spisu zistil, že je pasivitou okresného súdu poznačená fáza konania od 11. novembra 2019, keď okresný súd ustanovil sťažovateľovi obhajcu, do 5. mája 2020, keď okresný súd vykonal termín hlavného pojednávania. V rámci označeného úseku konania s prihliadnutím na potrebu vykonania niektorých nevyhnutných úkonov špecifikoval nečinnosť okresného súdu v danom úseku rozsahom približne piatich mesiacov. Rozsiahlu pasivitu v postupe okresného súdu zaznamenal v období vymedzenom úsekom konania od 10. novembra 2020, keď bol okresným súdom zrušený určený termín pojednávania, do 24. marca 2022, keď bol

okresným súdom určený tento ďalší termín hlavného pojednávania. V rámci uvedeného úseku určil ako neospravedliteľnú nečinnosť, ktorá prispela k zbytočnému predĺženiu konania, dobu zodpovedajúcu približne jednému roku. Vo vzťahu k uvedenému úseku konania v súvislosti s existenciou opatrení v rámci pandémie COVID-19 poukazuje ústavný súd na svoju judikatúru týkajúcu sa uvedenej okolnosti, ktorú zohľadnil aj v posudzovanom prípade sťažovateľa. Podľa označenej judikatúry v pandemickom období spojenom s obmedzeným režimom realizácie súdnych pojednávanií právna úprava umožňovala vykonávať pojednávania aj v tzv. neodkladných veciach, pričom vzhľadom na privilegovaný charakter konania v trestných veciach vyžadujúci si osobitnú starostlivosť nad plynulosťou postupu v takomto konaní s prihliadnutím na dovtedajšiu celkovú dĺžku dotknutého konania bolo potrebné trestnú vec sťažovateľa kvalifikovať ako takú, ktorá neznesie odklad a v ktorej treba i napriek uvedenému režimu pružne konať (obdobne pozri sp. zn. II. ÚS 479/2021).

14. Ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústreďená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, II. ÚS 287/2019). Z obsahu preskúmaného spisového materiálu vyplýva, že prvý rozsudok okresného súdu prijatý 4. apríla 2013 bol nadriadeným súdom zrušený 11. júna 2013 z dôvodu vád podľa § 321 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku (nevykonanie dokazovania v dostatočnom rozsahu) a druhý rozsudok prijatý 29. októbra 2013 bol zrušený nadriadeným súdom 28. januára 2014 z dôvodu vád podľa § 321 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku (s pokynom doplniť neúplne vykonané dokazovanie). Tieto dve zrušujúce rozhodnutia nadriadeného súdu potvrdzujú neefektívnosť v postupe okresného súdu, čo je dôvod štandardne v judikatúre ústavného súdu považovaný za zbytočné prietahy v konaní neospravedliteľne predlžujúce konanie, za ktoré nesie konajúci súd zodpovednosť. Ako nesústreďený postup konajúceho súdu zbytočne predlžujúci konanie hodnotí ústavný súd aj prípady odročenia dvoch po sebe nasledujúcich termínov pojednávania (5. máj 2016 a 13. september 2016) a tiež ďalšieho termínu pojednávania (25. apríl 2017), kde dôvodom bola neprítomnosť obžalovaných spôsobená nedoručením predvolaní.

15. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka namietaného konania okresného súdu je s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania v trestných veciach vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť neprimeraná. Ústavný súd tak konštatuje, že zistenou neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu a tiež jeho neefektívnym postupom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou,

vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu bola vec sťažovateľa pred okresným súdom meritórne ukončená prijatím odsudzujúceho rozsudku 8. februára 2023, ústavný súd neformuloval vo veci sťažovateľa pre okresný súd príkaz konať. V prípade potenciálneho vrátenia veci odvolacím súdom na nové konanie na základe výsledku odvolacieho konania pre okresný súd povinnosť konať bez prieťahov vyplýva priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy garantujúceho sťažovateľovi rýchly a plynulý priebeh konania.

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur, odôvodňujúc ho pocitom právnej neistoty a záťažou vedeného trestného konania na jeho osobu. Pri rozhodovaní o tejto otázke ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. S prihliadnutím na zistené obdobia nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu, zohľadňujúc privilegovaný charakter posudzovaného konania, ale aj s prihliadnutím na okolnosti intenzívneho podielu sťažovateľa na narušení plynulosti konania ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

19. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu náhradu v sume 442,38 eur. Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby v roku 2023 v sume 208,67 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 12,52 eur [(§ 16 ods. 3 vyhlášky); bod 3 výroku nálezu].

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu